

دستورالعمل نحوه تعیین ظرفیت راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله تحصیلات تکمیلی

شماره بازنگری: ۰۰

صفحه: ۱ از ۴

در راستای اجرای مصوبات جلسات مورخ ۹۱/۰۸/۱۷، ۹۱/۰۸/۲۴ و ۹۳/۰۵/۲۸ هیات ریسه دانشگاه مبنی بر واگذاری امور سیاست گذاری و نظارت بر کیفیت پایان نامه های کارشناسی ارشد و رساله های دکتری به معاونت پژوهش و فناوری دستورالعمل نحوه تعیین ظرفیت راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله تحصیلات تکمیلی به شرح ذیل تدوین گردید.

ماده ۱- اهداف

- ارتقای کیفیت راهنمایی پایان نامه ها و رساله های تحصیلات تکمیلی (طرح های پژوهش و فناوری شماره ۳)
- کمک به مدیریت توزیع مناسب و ضابطه مند پایان نامه ها و رساله ها
- ایجاد توازن میان وظایف آموزشی، پژوهش و فناوری و اجرایی اعضای هیات علمی
- افزایش کمی و کیفی تولیدات علمی مستخرج از پایان نامه ها و رساله ها
- بهره مندی از قابلیت های علمی اعضای هیات علمی برجسته دانشگاه
- مدیریت بهینه اعتبارات پژوهشی در جهت ارتقای کیفیت پایان نامه ها و رساله های دانشجویی

ماده ۲- تعاریف

۱. **ظرفیت راهنمایی:** تعداد مجاز راهنمایی پایان نامه کارشناسی ارشد و دکتری حرفه ای و رساله دکتری تخصصی توسط هر عضو هیات علمی است که مستقل از ظرفیت پذیرش دانشجو می باشد. ظرفیت پذیرش بر اساس معیارهایی نظیر تعداد عضو هیات علمی، مرتبه علمی اعضا، امکانات گروه و ... معین شده و تابع ضوابط خاص خود می باشد. بدیهی است ظرفیت پذیرش گروه می بایست از مجموع ظرفیت راهنمایی اعضای گروه کمتر باشد.

۲. **ظرفیت راهنمایی سالیانه:** حداکثر تعداد پایان نامه و رساله است که عضو هیات علمی می تواند در هر سال تحصیلی راهنمایی آن را بر عهده گیرد. این تعداد شامل پایان نامه و رساله هایی می باشد که پیشنهاد آن به تصویب می رسد.

۳. **ظرفیت راهنمایی هم زمان:** حداکثر تعداد پایان نامه و رساله است که عضو هیات علمی به صورت هم زمان راهنمایی آن ها را بر عهده دارد. این تعداد شامل پایان نامه و رساله، از مرحله تصویب پیشنهاد تا دفاع پایان نامه و رساله (خاتمه طرح) می باشد.

ماده ۳- ظرفیت راهنمایی و مشاوره شامل پایان نامه و رساله دانشجویان در کلیه دوره ها و مقاطع آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد به استثنای دانشجویان غیر ایرانی می باشد.

تبصره- ظرفیت راهنمایی پایان نامه و رساله دانشجویان پردیس بین الملل دانشگاه تا زمان تدوین و ابلاغ ضوابط مربوطه توسط معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه، مطابق شیوه سابق می باشد.

ماده ۴- راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی، بدون اعلام موافقت گروه و اخذ مجوز از مراجع مربوط در دانشگاه مطابق با ضوابط ابلاغی مجاز نمی باشد.

ماده ۵- حداکثر ظرفیت راهنمایی پایان نامه و رساله هر عضو هیات علمی با توجه به میزان فعالیت های پژوهشی و فناوری براساس امتیاز پژوهش هر سال، در مقایسه با سایر اعضای گروه و مرتبه علمی وی مطابق با جداول ذیل تعیین می گردد. بر این اساس ۲۵٪ نخست گروه براساس امتیاز پژوهش هر سال در ردیف یک، ۵۰٪ میانی در ردیف دو و ۲۵٪ انتهایی در ردیف سه قرار خواهند گرفت.

دستورالعمل نحوه تعیین ظرفیت راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله تحصیلات تکمیلی

شماره بازنگری: ۰۰

صفحه: ۲ از ۴

جدول ۱- ظرفیت راهنمایی رساله دکتری

ردیف	استاد		دانشیار		استادیار	
	حداکثر ظرفیت هم زمان	حداکثر ظرفیت سالیانه	حداکثر ظرفیت هم زمان	حداکثر ظرفیت سالیانه	حداکثر ظرفیت هم زمان	حداکثر ظرفیت سالیانه
یک (۲۵٪ نخست)	۷	۳	۶	۳	۴	۲
دو (۵۰٪ میانی)	۵	۲	۴	۲	۲	۱
سه (۲۵٪ انتهایی)	۲	۱	۲	۱	۱	۱

جدول ۲- ظرفیت راهنمایی پایان نامه کارشناسی ارشد و دکتری حرفه‌ای

ردیف	استاد		دانشیار		استادیار	
	حداکثر ظرفیت هم زمان	حداکثر ظرفیت سالیانه	حداکثر ظرفیت هم زمان	حداکثر ظرفیت سالیانه	حداکثر ظرفیت هم زمان	حداکثر ظرفیت سالیانه
یک (۲۵٪ نخست)	۷	۷	۶	۶	۵	۵
دو (۵۰٪ میانی)	۶	۶	۵	۵	۴	۴
سه (۲۵٪ انتهایی)	۵	۵	۴	۴	۳	۳

تبصره ۱- ظرفیت جداول نشانگر حداکثر تعداد راهنمایی پایان نامه و رساله هر عضو هیات علمی می‌باشد. دانشکده‌ها و گروه‌ها می‌توانند درصدی از این ظرفیت را بنا به سیاست‌ها و امکانات گروه و دانشکده اجرایی نمایند.

تبصره ۲- در گروه‌هایی با کمتر از ۵ نفر عضو هیات علمی، امتیاز پژوهش اعمال نشده و تمامی افراد صرفاً بر اساس مرتبه علمی در ردیف دوم (۵۰٪ میانی) لحاظ خواهند شد. چنانچه در این گروه‌ها، امتیاز پژوهش عضو هیات علمی بیشتر از میانگین امتیاز پژوهش دانشکده مربوط باشد، وی در ردیف یک (۲۵٪ نخست) قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳- به پیشنهاد گروه و تصویب معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه، رتبه‌بندی اعضا می‌تواند بین تمامی اعضای گروه و یا زیرگروه‌های تخصصی مرتبط با یکدیگر که دارای حداقل ۷ عضو می‌باشد انجام گیرد.

تبصره ۴- در صورت راهنمایی مشترک پایان نامه یا رساله توسط اعضای هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد، به میزان $1/2$ در ظرفیت هر استاد راهنما لحاظ می‌گردد. چنانچه استاد راهنمای دوم از خارج از دانشگاه باشد، ظرفیت استاد راهنمای اول به صورت کامل محاسبه می‌شود.

تبصره ۵- در شرایط خاص و با تایید شورای تحصیلات تکمیلی گروه/ دانشکده، پایان نامه پس از ۲ سال و رساله بعد از ۴ سال از زمان تصویب پیشنهاد از ظرفیت راهنمایی عضو هیات علمی خارج می‌گردد.

دستور العمل نحوه تعیین ظرفیت راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله تحصیلات تکمیلی

شماره بازنگری: ۰۰

صفحه: ۳ از ۴

تبصره ۶- در موارد خاص از جمله تعداد دانشجوی کارشناسی ارشد بیشتر از ظرفیت راهنمایی گروه و یا دایر نبودن دوره دکتری در گروه و با تشخیص شورای گروه، عضو هیات علمی می تواند به جای هر دانشجوی دکتری، راهنمایی یک دانشجوی کارشناسی ارشد را بر عهده گیرد ولی عکس آن امکان پذیر نمی باشد.

ماده ۶- ظرفیت راهنمایی پایان نامه و رساله هر عضو هیات علمی در اول مرداد هر سال با اعلام امتیاز پژوهش آن سال و بر اساس آخرین حکم صادره در آن تاریخ تعیین می گردد، ملاک عمل تاریخ صدور حکم (نه تاریخ اجرای حکم) می باشد.

تبصره- هر گونه تغییر در امتیاز پژوهش و یا مرتبه علمی پس از این زمان قابل اعمال در ظرفیت آن سال نخواهد بود.

ماده ۷- ظرفیت راهنمایی عضو هیات علمی انتقالی به دانشگاه فردوسی مشهد در سال نخست انتقال صرفاً بر اساس مرتبه علمی تعیین شده و مشابه ظرفیت راهنمایی ردیف دوم جداول (۵۰٪ میانی) می باشد.

ماده ۸- ظرفیت راهنمایی عضو هیات علمی مامور در دانشگاه فردوسی مشهد صرفاً بر اساس مرتبه علمی تعیین شده و مشابه ظرفیت راهنمایی ردیف سوم جداول (۲۵٪ انتهایی) می باشد. عضو هیات علمی مامور فقط به عنوان استاد راهنمای دوم می تواند راهنمایی پایان نامه و رساله را بر عهده گیرد.

ماده ۹- استادان و دانشیاران بازنشسته دانشگاه فردوسی مشهد، در صورت ضرورت و با تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه می توانند حداکثر راهنمایی یک رساله و یک پایان نامه و یا راهنمایی سه پایان نامه را صرفاً به عنوان استاد راهنمای دوم، به صورت هم زمان بر عهده گیرند.

ماده ۱۰- فردی که عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد نباشد، در صورت ضرورت و با تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه در زمان واحد می تواند حداکثر یک رساله و یا دو پایان نامه را به عنوان استاد راهنمای دوم، راهنمایی نماید.

ماده ۱۱- تعیین ظرفیت مشاوره پایان نامه و رساله اعضای هیات علمی در اختیار گروه ها می باشد. مسئولیت تشخیص ضرورت وجود یا عدم وجود مشاور برای هر پایان نامه و رساله با شورای تحصیلات تکمیلی گروه بوده و این شورا می تواند تصویب پیشنهاد را منوط به حذف مشاور(ان) غیر ضرور و یا افزودن مشاور(ان) نماید.

ماده ۱۲- راهنمایی پایان نامه و رساله حمایتی از سوی دستگاه های اجرایی، مصوب مدیریت ارتباط علمی دانشگاه و جامعه که ۱۰۰٪ اعتبار آن از جمله پژوهانه راهنمایی و مشاوره، از خارج از دانشگاه تامین گردد؛ خارج از ظرفیت راهنمایی عضو هیات علمی و به صورت ظرفیت تشویقی خواهد بود و بنا به درخواست عضو هیات علمی و ارائه مستندات به وی تعلق خواهد گرفت.

ماده ۱۳- در راستای حمایت از همکاری های پژوهشی بین المللی و پژوهش های بین رشته ای موارد ذیل با اعمال ضریب $1/2$ در ظرفیت راهنمایی لحاظ می گردد:

۱. راهنمایی مشترک با عضو هیات علمی دانشگاه های معتبر خارج از کشور

۲. راهنمایی دانشجویان سایر گروه های دانشگاه

ماده ۱۴- در صورت احراز هر یک از شرایط ذیل (بنا به درخواست عضو هیات علمی و ارائه مستندات)، امکان راهنمایی رساله و پایان نامه مازاد بر ظرفیت وجود خواهد داشت:

۱. در صورت هدایت هر پژوهشگر پسادکتری، در همان دوره زمانی یک رساله و یا دو پایان نامه مازاد بر ظرفیت عضو هیات علمی

مجری دوره پسادکتری. حداکثر افزایش به ازای موضوع این بند دو رساله و یا چهار پایان نامه می باشد.

دستورالعمل نحوه تعیین ظرفیت راهنمایی و مشاوره پایان نامه و رساله تحصیلات تکمیلی

شماره بازنگری: ۰۰

صفحه: ۴ از ۴

۲. در ازای جذب حداقل یک میلیارد ریال اعتبار جمعی از محل طرح‌های پژوهش و فناوری برون دانشگاهی، یک رساله و یا دو پایان‌نامه مازاد بر ظرفیت راهنمایی مجری(ان). حداکثر افزایش به ازای موضوع این بند سه رساله و یا چهار پایان‌نامه می‌باشد.
تبصره- در شرایط خاص و نیاز به ظرفیت راهنمایی بیش از میزان تعیین شده در این دستورالعمل، موارد با ذکر دلایل توجیهی از سوی دانشکده به معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه ارسال و پس از تصویب این معاونت قابل انجام خواهد بود.

ماده ۱۵- مدیران گروه می‌توانند در صورت عدم رضایت از عملکرد پژوهشی عضو هیات علمی مطابق با شرایط ذیل و با تایید ریاست دانشکده، ظرفیت مجاز راهنمایی عضو هیات علمی را کاهش داده و مراتب را به معاونت پژوهش و فناوری اعلام نمایند.

۱. عدم حضور تمام وقت در ساعات اداری و یا اشتغال به سایر فعالیت‌ها بدون مجوز رسمی دانشگاه در این ساعات.

۲. عدم رضایت از عملکرد عضو هیات علمی در راهنمایی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، بر اساس شاخص‌های ارزیابی و گزارش مدیریت نظارت و ارزیابی دانشگاه.

۳. عدم رضایت از عملکرد عضو هیات علمی در انجام وظایف محوله.

ماده ۱۶- زمان اجرای این دستورالعمل از ابتدای نیمسال اول تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ و شامل پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایی است که از ابتدای این نیمسال تحصیلی به تصویب می‌رسند. موارد تصویب شده قبل از این تاریخ با ضریب $1/2$ در ظرفیت افراد لحاظ می‌گردد. با این حال با توجه به عدم تناسب و مازاد احتمالی تعداد دانشجویان با ظرفیت‌های این دستورالعمل، ضروری است تمهیدات لازم جهت انطباق با مجموع ظرفیت راهنمایی اعضای گروه طی دو سال پس از تصویب این آیین‌نامه توسط گروه و با هماهنگی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه اتخاذ گردد.

ماده ۱۷- مسئولیت حسن اجرای این دستورالعمل بر عهده دانشکده‌ها و نظارت بر نحوه اجرا بر عهده معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه می‌باشد.

ماده ۱۸- این دستورالعمل در چهل و پنجمین جلسه مورخ ۱۰/۲۸/۱۳۹۳ هیات ریسه دانشگاه با ۱۸ ماده و ۹ تبصره تصویب گردید و بعد از دو سال از زمان اجرا مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

موارد اصلاحی:

۱- ظرفیت راهنمایی رساله دکتری عضو هیئت علمی از مهر ماه سال ۹۸ بر اساس تعداد دانشجویان منتسب (Assigned) به ایشان محاسبه و منظور گردد. (مصوبه مورخ ۹۸/۰۲/۱۷ کمیسیون تحصیلات تکمیلی شورای پژوهش و فناوری دانشگاه)

۲- ظرفیت راهنمایی رساله/ پایان نامه از زمان انتصاب دانشجو به استاد لحاظ می‌گردد. (مصوبه مورخ ۹۸/۰۴/۱۸ کمیسیون تحصیلات تکمیلی شورای پژوهش و فناوری دانشگاه)

۳- با توجه به محاسبه ظرفیت راهنمایی از زمان انتساب دانشجو به هیات علمی، دانشجویان دکتری پس از ۵ سال و کارشناسی ارشد پس از ۳ سال از انتساب، از ظرفیت راهنمایی خارج شوند. در خصوص طرح‌های مصوب، همان مصوبه قبلی اعمال گردد. (مصوبه مورخ ۹۸/۱۰/۱۷ کمیسیون تحصیلات تکمیلی شورای پژوهش و فناوری دانشگاه)

۴- ظرفیت راهنمایی مشترک (راهنمای اول و دوم) در هر وضعیتی $1/2$ محسوب می‌گردد و ظرفیت راهنمایی دانشجویان غیر ایرانی و یا با دو مدرک (Dual Degree) در ظرفیت محاسبه نمی‌گردد. (مصوبه مورخ ۹۸/۱۰/۱۷ کمیسیون تحصیلات تکمیلی شورای پژوهش و فناوری دانشگاه)

۵- تخصیص ظرفیت اولیه به استادیاران جوان (۱ رساله دکتری و ۱ پایان نامه ارشد) که در برنامه حمایتی شرکت کرده باشند، این سهمیه به ظرفیت عادی اضافه می‌گردد. (مصوبه مورخ ۹۹/۰۲/۱۶ کمیسیون تحصیلات تکمیلی شورای پژوهش و فناوری دانشگاه)